

356.33.001.5(41)

## ORGANIZACE VOJENSKÉHO ZDRAVOTNICKÉHO VÝZKUMU VE VELKÉ BRITÁNII

Plk. prof. MUDr. Josef FUSEK, DrSc., pplk. doc. MUDr. Svatopluk BÝMA, CSc.  
Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové  
(rektor: plk. prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.)

Z hodnocení výsledků ozbrojených konfliktů se stále více ukazuje, že jedním z rozhodujících činitelů podílejících se na úspěchu vojenských akcí je vědeckotechnologická převaha. Tuto je nezbytné zajistit minimálně ve vybraných oblastech činností vojsk vlastní výzkumnou aktivitou vzhledem k tomu, že skutečně klíčové objevy a technologie měnící kvalitativně poměr sil zůstávají přísně tajné a okruh uživatelů je účelově omezen. Pokud dojde k jejich uvolnění do prodeje, jedná se zpravidla o výsledky nákladných investic s dopadem na rozvoj civilních odvětví. Proto autoři uvítali možnost seznámit se blíže s organizací výzkumu a některými výzkumnými projekty Defence Research Agency (DRA) ve Velké Británii, která se zabývá vojenským výzkumem pro armádu.

DRA spadá pod ministerstvo obrany, které je i jejím hlavním zákazníkem. V současné době má asi 8000 zaměstnanců a její roční obrát činí 700 milionů liber šterlinků. Byla vytvořena za vlády M. Thatcherové ze 4 výzkumných institucí, do kterých se předtím sjednotily četné zeměpisně rozptýlené instituce založené v dobách 1. a 2. světové války, které tvořily jádro obranného průmyslu Spojeného království.

Obecně lze říci, že cílem vytvoření agentur bylo zlepšit způsob řízení a odstranit byrokracii. Agentury zůstávají integrované v rámci vlády, ale jsou ušetřeny mnoha administrativních omezení jiných státních organizací. V současné době je ve všech vladních resortech 60 % státně regulovaných aktivit prováděno 72 agenturami, cílovým plánem je pokrýt takto asi 90 % aktivit. Agentury mají obchodní fond, prostřednictvím kterého získávají svůj příjem od zákazníků, a musí si na sebe vydělat. Peníze od státu nebo i jiných objednavatelů jsou vázány na příslušné projekty. Účetnictví se vede podobně jako u soukromých firem a je zde významná (ale ne úplná) volnost řízení

podobná řízení soukromých podniků, aby se regulovaly náklady a stanovila se jednotná strategie činnosti. Obchodní fond (ale ne jeho vládní zákazníci) je daňově zvýhodněn. Příslušným ministrům zůstává pravomoc podle potřeb stanovovat úkoly a jejich prioritu a zaměstnanci agentur jsou státními úředníky. Takto je organizována i DRA ve Farnborough.

Výzkumem v medicínské oblasti se zabývá nově vytvořené středisko humanitních věd. Toto středisko bylo vytvořeno sloučením:

- Ústavu letecké medicíny
- Výzkumného zařízení pro armádní personál
- Psychologické jednotky námořnictva.

Jedná se o největší středisko svého druhu pro výzkum v západní Evropě a je srovnatelné s největšími laboratorii v Severní Americe. Má kapacitu prakticky přes celé spektrum humanitních věd a je zapojeno i do programů ministerstva obrany prostřednictvím dalších výkonných skupin DRA. Pracuje v něm 250 osob a roční obrát dosahuje 22 milionů liber šterlinků. Velkým problémem, který se v současné době řeší v organizační oblasti, je dosažení maximální trojslužební integrace: letectvo-pozemní vojsko- námořnictvo. Plná funkce střediska se předpokládá od 1. dubna 1995.

V rámci vlastní vědecké práce probíhá výzkum v několika oblastech. V oblasti leteckého lékařství se mimo jiné řeší okruhy problémů týkajících se lidské schopnosti využití nových řídicích systémů letadel, ochrany zraku a sluchu, možnosti tréninku smyslových orgánů, vlivu léků, drog a nedostatku spánku na činnost leteckého i pozemního personálu.

V oblasti fyziologických věd se zkoumají předpoklady u mužů a žen k různým činnostem, otázky biomechaniky a ergonimiky, otázky klimatických vlivů,



výbavy jednotlivce a jednotek pro tyto podmínky, ochrany zdraví při práci.

V oblasti psychologických věd se řeší otázky schopnosti a výběru k určitým činnostem, účinnosti přípravy-výcviku, ovlivnění znalostí, zručnosti a chyb, integrace lidského faktoru do technických systémů apod.

Autoři měli možnost seznámit se s přístrojovým a metodickým zázemím některých řešených projektů, a to v oblasti ochrany smyslových orgánů pomocí aktivních zařízení, dlouhodobého vlivu uzavřeného prostředí na činnost lidí a ochrany osob před možnými vedlejšími účinky bojové techniky na zdravotní stav osádek.

Závěrem na základě našich znalostí můžeme konstatovat, že v určitých oblastech se v AČR řeší nebo řešila podobná problematika. Po zvážení našich možností by cestou nabídky bylo možné navázat při avizovaném zájmu ze strany DRA bližší spolupráci při řešení některých problémů zajímavých obě strany.

Do redakce došlo 6. 12. 1994